

БІБЛІОТЕКА – ЦЕНТР РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ В СУСПІЛЬСТВІ КОРИСТУВАЧІВ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ.

У цивілізованих країнах осіб з різними інтелектуальними та фізичними відхиленнями називають *«люди з особливими потребами»*, а не *«інваліди»* - як досі прийнято у нас.

Не секрет, що в нашому суспільстві по-різному ставляться до людей з обмеженнями у життєдіяльності. Це варіюється від розуміння, жалю, співчуття, бажання допомогти – до неприйняття і байдужості.

Толерантне ставлення до всіх соціальних груп населення у багатьох країнах визначається гаслом: *«Усі люди рівні»*. На бібліотекаря який працює з такими користувачами, лягає висока моральна і психологічна відповідальність. Дуже важливо не лише принести необхідну книгу, а й підтримати бесіду, виявити не жалість, а розуміння, терпіння, адже ці люди позбавлені спілкування з ровесниками, не мають можливості проявити свій творчий потенціал та здібності. Ось тут ми можемо використати можливість, аби вони принесли користь суспільству, і зокрема бібліотеці (масові заходи, виставки, вирішення питання з нехваткою читачів, відвідувань і тд.). Люди з особливими потребами навчаються все життя. І на їх шляху існують труднощі. Свій внесок у подоланні цих труднощів можуть зробити публічні бібліотеки. Істина, яка підтверджується з все більшою повнотою, і складає основний сенс життя *«Хто володіє інформацією – володіє світом»*.

Вивчення стану бібліотечно – інформаційного обслуговування людей з фізичними обмеженнями показало, що в наш час для більшості з них накопичений в країні інформаційний потенціал є недосяжним. Одна з причин цього полягає в тому, що бібліотеки орієнтовані в основному на роботу із здоровими людьми і не враховують потреб та особливостей осіб з функціональними можливостями. В основному набуває практики створення центрів при бібліотеці для обслуговування сліпих. Інші залишаються поза увагою. Ніхто не каже про відкриття у бібліотеці «лікарень» для глухих, сліпих і тд. А мова йде про співпрацю на вигідних умовах для обох сторін:

- масові заходи, відвідування, кількість читачів для бібліотеки;
- можливість поспілкуватись, відчувати себе потрібними суспільству. Тобто про людей з незначними фізичними видами (слабочуючих, слабобачучих і тд.).

Якщо таких людей залучати до участі у конкурсах, виставках, вікторинах, концертах, презентаціях книжкових виставок, бібліотечних вечорах, засіданнях клубів з інтересами, то можна на прикладах набути досвіду роботи з людьми з особливими потребами.

Ознайомившись зі звітами ЦРБ видно, що майже 100% бібліотеки залучають людей з особливими потребами до проведення заходів приурочених Всесвітньому дню інваліда (3 грудня). А на інші свята їх не запрошують. Забуваючи про те що День інваліда не свято, а нагадування суспільству про людей з особливими потребами, яким потрібна увага, турбота. *Згідно статистичних даних на Україні 2,5 млн. людей з вадами.*

Незважаючи на актуальність проблеми обслуговування людей з особливими потребами в публічних бібліотеках, вона не досить висвітлюється. Ні в теорії ні в практиці. Це зумовлено об'єктивними причинами: непристосованість приміщень, відсутність обладнання, повільне оновлення фондів, тощо.

У інших країнах (зокрема в США), кожна бібліотека пристосована для відвідування такими людьми. Це під'їзд для машини і візка, зручні підходи до читацького місця, до місця за комп'ютером, спец ліфти і тд.

Враховуючи досвід зарубіжних країн, є сенс організувати обслуговування людей з особливими потребами не тільки у спеціальних бібліотеках, а й у публічних. Це підвищить статус бібліотеки, полегшить життя цим людям.

Для того щоб розпочати роботу у бібліотеці – бібліотекар повинен вивчити основний принцип роботи з людьми похилого віку і інвалідами: **«Необхідно поважати і приймати клієнта таким, яким він є».**

Додаток №1.

Доцільно включити у плани бібліотек навчальні програми, або окремі виступи спеціалістів за темами:

- "Бібліотечне обслуговування людей з фізичними обмеженнями";
- "Бібліотека і милосердя: проблеми бібліотечного обслуговування людей з особливими потребами та осіб похилого віку".

Додаток №2.

Вправа: **"Три шухляди столу"**.

Можна примістити як у розмовні так і у дієві форми. Тобто зрозуміти людину внутрішньо, і допомогти на практиці поставивши той самий стіл у куточку інформації з відповідями на такі питання:

- Що сталося? (У чому проблема?).

Розібрати глибше питання з яким прийшла людина.

- Чому? (Що являється причиною?).

Чому виникла проблема? Що спричинило?

- Як допомогти? (я можу зробити?).

Інформація про пільги, права, лікування, і тд.

Додаток №3.

Поради:

Створити при бібліотеці центри (куточки...):

- "Центр незалежного життя";
- "Персональний асистент".

Більш детальна інформація міститься у Планування - 2008: Метод. матеріали. Вип.4./Хмельниц. ОУНБ ім. М. Островського. - Хмельницький, 2007.- с. 29 - 34. (Сер. "Бібл. Фахівцю").

Підготувала:

зав. сектор. соц. дослідж.
Поліщук Н. П.